

דף כח.

ח"מ סימן שפג פעיף ב

עין משפט א.ב.ג.ד.ה.

ב. שור שעלה על גב שור חבירו להורגו ברשותו של הניזק בין שהוא תם או מועד ובעל התחתון שמט את שורו להצילו ונפל העליון ומת הרי זה פטור ^ק. אבל דחפו לעליון ומת אם היה יכול לשמוט את של ולא שמטו, הרי זה חייב ^ר, ואם לא היה יכול לשמוט את שלו הרי זה פטור.

הגה: ראובן שלקח כלי של שמעון וסמך בו חביתו של יין שלא תפול, ובא שמעון ונטל הכלי שלו ונשברה חביתו של ראובן, שמעון חייב שהיה לו לסומכו בדבר אחר ^ש.

ח"מ סימן שעט פעיף ד

עין משפט ו.

ד. מי שמילה חצר חבירו בכדי יין וכדי שמן ^ת אפי' שם אותם ברשות הואיל ולא קיבל עליו אחריות בעל החצר לשומרם הרי זה נכנס ויוצא כדרכו וכל שישבר מהכדים פטור ^א, אבל אם שברם בכוונה חייב אפי' שם אותם בעל הכדים שלא ברשות.

ח"מ סימן תיב פעיף ב

עיין לעיל דף כז: עין משפט ב.ג.

ק. מברייתא בב"ק כ"ח ע"א, וכיון שניתן לו רשות להצילו א"צ לדקדק אף שהיה יכול להשמיט העליון בנחת. סמ"ע ס"ק ד'.

ר. ומזה פסק במרדכי בשני אנשים שמכים זה את זה ובא אחד ודחף אחד מן המכים והזיקו חייב לעשות לו דין שהיה לו לשומטו בנחת. ש"ך ס"ק ב'.

ש. מתשובת הרא"ש כלל ק"א סי' ג'. ושם בתשובה אם סמכו בדבר אחר פטור אע"ג שאין האבן גדולה כמו הראשונה. ובשור ברישא דאדם בהול על ממונו פטרו אותו בשמט לא כן בחבית. סמ"ע ס"ק ז'.

ת. ברייתא שם כ"ח ע"א.

א. כתב ה"ה שהרמב"ם נמשך כפי שכתב בהלכה ג' דכל זמן שלא נתכוון להזיק אפי' ברשות כיון שנמצאים ברשותו פטור, וכתב הראב"ד אפשר לדין זה רק בלא נתן לו רשות למלאות כל החצר אבל בנתן לו רשות למלאות כל החצר חייב גם ביוצא ונכנס אם שבר וזה נכון. באר הגולה אות ח', וסמ"ע ס"ק ד'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ז.

הו"מ סימן תכא פ"א ו

ז. בכל מקום שחובל בחבירו בכוונה חייב בה' דברים, אפי' נכנס חבירו לרשותו שלא ברשות ובעה"ב חבל בו והוציאו חייב דהגם שיש לו רשות להוציאו מ"מ אין לו רשות להזיקו^ב, אבל אם מפציר בו לצאת ואינו רוצה לצאת י"א שיש לו רשות אפי' לחבול בו כדי להוציאו^ג.

הגה: מי שיש לו משרת וחושש שיגנוב לו יכול להוציאו קודם זמן השכירות^ד ואם מסרב יכול להכותו עד שיצא.

עין משפט זז.

הו"מ סימן תיב פ"א

עין לעיל דף כז: עין משפט א

עין משפט ט.

הו"מ סימן תיב פ"ב

עין לעיל דף כז: עין משפט ב.ג.

עין משפט י.

הו"מ סימן שעז פ"א

א. מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו ונטלה ונתן לרבים מן הצד, מה שנתן נתן^ה וזכו בו, ומה שנטל לא זכה בו.

ב. מימרא דרב פפא בב"ק מ"ח ע"א.

ג. טור מברייתא בב"ק כ"ח ע"ב, וקימ"ל דעביד איניש דינא לנפשיה.

ד. ממרדכי בפ' המניח מברייתא הנ"ל וכתב עוד דכ"ש אדם דעלמא שיצא עליו שם שהוא גנב, ובגמ' אמרו כן בעבד עברי ולמדו זאת מהכתוב "לא תקחו כופר לשב" פי' למי שדינו להיות שב אל משפחתו. סמ"ע ס"ק י"א.

וכתב בפעמוני זהב דלא ידעתי כיצד יהיה קיום לפועלים שהרי בעה"ב יכול לומר חששתי שיגנוב לי ויוציאו קודם הזמן, וע"כ כתב מספר מאמר קידושין דדוקא היכא שיש אומדנא שיגנוב ובלי זה אין מוציאו וכמו שכתב הרב שבות יעקב בשכר שפחה ואח"כ נודע לו שהיא גנבה.

ה. רמב"ם סוף פ"ג מגזקי ממון ממשנה ב"ב צ"ט ע"ב, וכתב הסמ"ע דוקא בדרך שכל מי שרוצה ילך שם אפי' ממקומות דעלמא, אבל אם היה הדרך מיוחד רק לבני מבוי או עיר אחת בלבד, שאז ז' טובי העיר של אותה העיר יכולים להחליף אותו בדרך אחרת ומי ימחה בידם, ותנאם קיים וכ"ש דלא זכו בזה ובוזה ע"ש.

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: מצר^י שהחזיקו בו רבים ברשות^ז אסור לקלקלו.

הו"מ סימן תיו פעיף ב

ב. אין מוציאים זיזין ומרפסות לר"ה^ח אלא א"כ היו למעלה וגבוהים מגמל ורוכבו, וגם שלא יאפיל על גבי ר"ה^ט ואם רצה כונס לתוך שלו ומוציאו. כנס לתוך שלו הרי זה מוציא כל זמן שירצה אבל להחזיר הכותלים למקומם אינו יכול^י דכל מיצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו.

הגה: ודוקא במקום שרבים דורסים בו אבל אם אין דורסים שם כגון שבנה שם איצטבה אע"ג דרבים מעבירים שם משאם יכול להחזיר^כ הכותל למקומו.

הו"מ סימן תיב פעיף ד **עין משפט נ.**

ה. היה טעון בכד ונתקל ונשבר הכד והזיק לאחרים בשעת נפילתו פטור דנתקל לאו פושע הוא אלא אנוס^ל, ואם לאחר שנחו השברים הוזק בהם אדם או שהוחלק במים שנשפכו מהכד פטור מדיני אדם דהו"ל

-
- ו. ושיעורו אין פחות מט"ז אמות רמב"ם שם, ועיין בתשובת הרשב"א סי' אלף קנ"ב כמה הוי חזקתן, ורשב"ם ב"ב ק' ע"א.
  - ז. משא"כ כשהחזיקו בו שלא ברשות, מיהו כל שהרבים מוחזקים בו עתה לפנינו טוענין להם ואמרינן שודאי ברשות החזיקו בו. סמ"ע ס"ק ב'.
  - ח. ממשנה ב"ב כ' ע"א, אבל במבוי יכול להוציאן מדעת בני המבוי משא"כ בר"ה שאין לו בעלים, וכתב ר"י דבמבוי מפולש דינו כר"ה והביאו הב"י.
  - ט. כ"כ הרא"ש ולמדוהו מדין אילן ממשנה ב"ב כ"ז ע"ב.
  - י. כר"י שם בגמ'.
  - כ. ב"י בשם רי"ו.
  - ל. ממשנה כ"ח ע"א וכר"י דהיינו חכמים דברייתא בריש כ"ט וכדאמר אביי דפליגי בתרתי, וכ"כ הרי"ף והרמב"ם שם בהלכה ד' ולא חילקו בין נתקל במקום מדרון למקום שאינו מדרון אלא מישור, אבל בריש סי' ש"ד חילק בניהם הטור. סמ"ע ס"ק ו'.

מפקיר נזקיו לאחר נפילת אונס^מ, וחייב בדיני שמים אם היה לו פנאי^נ לסלקם, ואם נתכוון לזכות בשברים חייב בנזיקין שיזיקו אח"כ כדין בור ופטור על הכלים. אם פשע בנפילתן^ס ונשבר הכד חייב על מה שיזיק בין בשעת נפילה בין אחר שנחו השברים^ע אפי' שהפקירם^פ.

הו"מ סימן תי סעיף א

א. בור הוא מאבות נזיקין כמו שכתוב "כי יכרה איש בור" ומאחר שחפרו נתחייב בנזקיו^ז וזהו ממונו המזיק. וכל הדומה לבור^ק שהוא ממונו ומונח במקומו ומזיק אפי' שפך מים ברשות הרבים והוחלק בהם אחר^ר חייב.

דף כח:

הו"מ סימן תיא סעיף א **עין משפט א.ב.**

א. אבנו סכינו ומשאו שהניחם בר"ה^ש והזיקו במקומם^ת בין שהפקירן בין שלא הפקירן^א. וה"ה אם הניחן בגג ונפלו ברוח מצויה והזיקו

- מ. דמסתמא אדם מפקיר החרסים מן הכלי שנשבר לו בדרך וכן המים שנשפכו לו ממנו לארץ. סמ"ע ס"ק ז'.
- נ. והגאון ציין לעיין בתוס' שם ד"ה מדמתני'.
- ס. ומודים חכמים לר"מ שם.
- ע. דרק אחר שנחו פטור בהם בכלים כדין בור ובשעת נפילתן חייב בהם בכלים כדין אדם המזיק וכוחו ופשוט הוא.
- פ. דהו"ל מפקיר נזקיו אחר שהונחו במקום שלא היה לו רשות להניח כגון זה שפשע בנפילתו ולא באונס. סמ"ע ס"ק ח'.
- צ. וכתב הטור בין הפקירו או לא הפקירו חייב בר"ה כיון שעשאו שלא ברשות, וכמבואר בסעיף ו'-ד'.
- ק. מבב"ק ג' ע"ב ובדף כ"ח ע"ב.
- ר. שם במשנה דף ל' ע"א.
- ש. מבב"ק ג' ע"א ובדף י' ובדף כ"ח ע"ב, דתולדות הבור הם.
- ת. דאז דומיא דבור הוא שהוא מונח במקומו והניזק עובר עליו, משא"כ אם הזיקו דרך הליכתן או נפילתן מהגג הוי תולדה דאש שמזיקה דרך הילוכה לניזק שעומד במקומו כמו בסי' תי"ח. סמ"ע ס"ק א'.
- א. פסק כשמואל שם דבלא הפקירן ג"כ הוי בור והלכה כשמואל בדיני.

*****
 את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

במקומם אחר שנחו, הרי זה דומה לבורו שמזיק במקום שמונח שם וחייב על מות בהמה ^ב או הזיקה וכן על נזקי אדם. בין שנתקל באבן והוזק באבן שהניח, בין שנתקל בקרקע והוזק באבנו ^ג, אבל נתקל באבנו והוזק בקרקע ^ד פטור.

אבנו וסכינו ומשאו פטור בהם ממיתת אדם ונזקי כלים ^ה. וכן אם הניחם ברשותו והפקיר רשותו ולא הפקירם ^ו ונתקל בקרקע וניזוק בהם חייב בעל התקלה.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן תי סעיף כא

כא. נפלו כלים בבור והוזקו או נשברו פטור שנאמר "ונפל שמה שור או חמור" ודרשו "שור" ולא אדם, "חמור" ולא כלים ולא נתמעט האדם רק ממיתה אבל אם הוזק בו חייב ^ז בעל הבור, אבל על הכלים פטור בין נשברו לגמרי ^ח בין הוזקו.

חו"מ סימן תיב סעיף ה

ה. ו. השופך מים בר"ה ונטפו כליו של חבירו פטור דזה בור בר"ה

ב. כמבואר בסי' ת"י סעיף כ'-כ"א, ובגמ' כ"ח ע"ב וגובה או עומק י' טפחים למיתה, בעינין רק אם עלתה על התל ונפלה ומתה בעינין גובה זה, אבל בנתקלה בעמוד או באבן ומתה מכח החבטה חייב גם באין בו עשרה טפחים, וכמו שנתבאר בסי' ת"י סעיף י"ח. ובסמ"ע שם ס"ק ל'.

ג. כלישנא בתרא דר"א שם בדף כ"ח ע"ב.

ד. דקרקע עולם הזיקתו ודומה למש"כ הטור בסי' ת"י בנתקל בבור ונפל מאחורי הבור דפטור. סמ"ע ס"ק ג'.

ה. כדין בור בסי' ת"י סעיף כ'-כ"א ואף בלא הפקירם, דאלו הפקירם ג"כ היה פטור וכמ"ש בסי' ת"י סעיף ו' בחופר בור ברשותו ואח"כ הפקיר הבור ורשותו של סביבו. סמ"ע ס"ק ד'.

ו. כמבואר בסי' ת"י סעיף ו'.

ז. ממשנה נ"ב ע"א, ובגמ' נ"ג ע"ב ודלא כר"י שם בגמ'.

ח. דשבירתן זהו מיתתן, בגמ' שם.

ומש"כ מר"ן בין הוזקו כן הוא ברמב"ם פי"ג מנזקי ממון הלכה א'-ב' ובביאורי הגר"א שם (מהדורת פרנקל) כתב להסביר מדוע בכלים פטור אפי' בניזוקו שהרי זה לא מיתתן ע"ש, ועדיין צ"ע.

שפטור בו כלים, בין הפקירם בין לא הפקירם, אבל אם הוחלק בהם אדם ט או בהמה ונפלו והוזקו חייב וכ"ש אם נבלעו המים בארץ ונעשו רפש וטיט י והזיקו שזה בור ממש, אפי' אם זה בימות הגשמים שיש רשות לכל אדם לפתוח ביב שלו לקלח בר"ה כ אפ"ה אם הזיק חייב לשלם, וכ"ש בימות החמה שזה שלא ברשות.

עין משפט ה.

ח"מ סימן תיא סעיף א

עיי' לעיל עין משפט א.ב.

ט. גם זה כשמואל דאמר בור שחייבה עליו תורה להבלו וכ"ש לחבטו, שם בב"ק נ' ע"ב, ודלא כאוקימתא דרב שם בדף ל' ע"א.
וכתב בפעמוני זהב דודאי כאן איירי אחרי שנחו הזיקו דאם הזיקו המים בשעת נפילתן הוי חיציו וחייב גם על הכלים, כמבואר בסי' שפ"ד סעיף א'.
י. דבכה"ג גם לרב חייב כמבואר בסוגיא שם.
כ. דהגם שיש לו רשות לפתוח מ"מ אין לו רשות להזיק.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com